Kuka teki juoksun eli juoksupiste – uusi pesäpallon sisäpelitilasto

Taustaa

Pesäpallo täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Jo ammoisista ajoista lähtien, itse asiassa jo pesäpalloa edeltäneenä pitkäpalloaikana on otteluista pidetty pöytäkirjaa, joista voidaan edelleenkin laskea juoksujen lyöjät ja tuojat. Lyöjä- ja etenijätilastoja on siis pidetty jo niin kauan kuin näitä pallonlyöntipelejä on maassamme virallisella tasolla pelattu. Näiden klassisten sisäpelitilastojen ongelma on niiden rajallisuus. Ne mittaavat oikeastaan ainoastaan yhteen ainoaan pesäväliin liittyvää sisäpelisuoritusta eli sitä, kuinka usein pelaaja lyö kolmospesällä olevan joukkuetoverinsa kotipesään tai etenee itse kolmospesältä kotipesään.

1970-luvun lopussa otettiin käyttöön kärkilyöntitilasto. Tässä tilastomuodossa pyrittiin huomioimaan vaihtolyöntitaitajat. Kärkilyönti syntyy, kun pelaaja siirtää omalla lyöntivuorollaan pisimmällä etenemässä olevaa joukkuetoveriaan yhden pesävälin eteenpäin. Tämän tilastomuodon ongelma on se, että se ei oikeastaan mittaa lainkaan juoksujen syntymiseen johtavaa sisäpelivaikutusta. Kärkilyöntipisteitä tulee sellaisistakin vaihdoista, jotka eivät sitten lopulta johda juoksuun sen johdosta, että kärjessä etenevä pelaaja palaa tai haavoittuu myöhemmässä vaiheessa tai sisävuoro päättyy syystä tai toisesta ennen juoksun syntymistä.

Jo jonkin aikaa on enemmän tai vähemmän virallisesti voitu seurata myös kärkietenemistilastoa. Tämä on vastaava tilasto kuin kärkilyöntitilasto sillä erolla, että tässä pisteitä saavat kärkenä etenevät pelaajat. Tämä tilastomuoto kärsii samoista ongelmista kuin edellä mainittu kärkilyöntitilasto.

Olen jo pitkään ollut tyytymätön tähän. Pesäpallopelihän perustuu juoksujen tekemiseen. Perinteisillä säännöillä enemmän juoksuja tehnyt joukkue voitti ottelun. Jaksosäännöllä enemmän juoksuja tehnyt joukkue voittaa jakson. Miksi ei oteta käyttöön sisäpelitilastoa, jossa pelaajille annetaan pisteitä sen mukaan kuin ovat juoksun syntymistä olleet avustamassa? Kysymys on oikeastaan samasta asiasta kuin jääkiekon syöttö- ja maalitilastot. Yksi pelaaja tekee maalin, mutta yksi tai useampi pelaaja on ollut sitä maalin syntymistä avustamassa. Pesäpallossa juoksuja eivät todellisuudessa tee ainoastaan se kaksikko, joka sen ”lopullisen niitin” iskee, vaan kyse on yhteispelistä, jossa pelaajaa siirretään kotipesästä ykköselle, ykköseltä kakkoselle, kakkoselta kolmoselle ja lopulta kolmoselta kotipesään. Kaikki nämä ovat olleet ”voittavia” sisäpelisuorituksia eli ovat olleet vaikuttamassa siihen, että juoksu lopulta syntyy.

Olen jo vuosikausia lähinnä omaksi harrastukseksi tutkinut itse laatimaani tilastomuotoa, jonka olen nimennyt juoksupisteeksi[1]. Tästä tilastomuodosta olen kirjoitellut aikanaan satunnaisesti pesäpallon internetin keskustelupalstoille, mutta tämä artikkeli on nyt ensimmäinen virallinen esittely aiheesta.

Tämän tilastomuodon periaate on mielestäni hämmästyttävän yksinkertainen ja oikeastaan aivan itsestäänselvyys. Pesäpallossahan juoksu syntyy kolmella vaihtoehtoisella tavalla, jotka seuraavaksi luettelen.

Tapa 1. Lyömässä oleva pelaaja onnistuu etenemään ykköspesälle ja sen jälkeen kakkospesälle, kolmospesälle ja lopulta kotipesään asti. Nämä etenemiset voivat tapahtua pelaajan oman tai joukkuetoverin mailatyöskentelyn ansiosta tai sen johdosta, että hän saa vapaataipaleita (esimerkiksi lukkarin väärillä syötöillä) tai ulkopelijoukkue tekee harhaheittoja.

Tapa 2. Lyömässä oleva pelaaja lyö kunnarin eli etenee omalla lyönnillään kolmospesälle asti.

Tapa 3. Kunnarin lyönyt pelaaja tuo tuplajuoksun siten, että hän onnistuu kunnarinsa jälkeen etenemään myöhemmin vielä kolmospesältä kotipesään asti. Tämä voi syntyä joukkuetoverin lyönnin tai ulkopelijoukkueen aiheuttaman vapaataipaleen tai harhaheiton ansiosta.

Voidaan ajatella, että juoksun syntymiseen vaaditaan perustilanteessa 4 pesänvaihtoa: kotipesästä ykköselle, ykköseltä kakkoselle, kakkoselta kolmoselle ja kolmoselta kotiin. Tämän mahdollistaminen edellyttää onnistunutta etenemistä 4 kertaa ja onnistunutta vaihtolyöntiä 4 kertaa.

---

[1] Tässä julkaisussa käytetään juoksupisteestä lyhennettä JP.

Pesänvälivaihdot voivat tapahtua myös harhaheittojen tai vapaataipaleiden johdosta. Eräs pohdinnan arvoinen asia on se, tulisiko näistä hyvittää sisäpelaajia juoksupisteillä.

Olen päätynyt tulokseen, jossa vapaataipaleista ei hyvitetä sen enempää etenijää kuin lyöjääkään. Väärän ”pois ottaminen” on toki tärkeä sisäpelisuoritus, mutta lasken vapaataipaleen siitä huolimatta ennemminkin ulkopelijoukkueen (ts. lukkarin) virheeksi kuin sisäpelaajan ansioksi. Joka tapauksessa väärää on ottamassa pois koko sisäpelijoukkue ihan pelinjohtajaa myöten, joten tässä olisi muutenkin vääryys palkita asiasta lyöjää tai etenijää.

Harhaheitoilla etenemisessä ei sen sijaan mielestäni ole kyse pelkästään ulkopelijoukkueen virheestä vaan siinä on mukana myös suuri osa etenijän pelinlukutaitoa ja etenemisosaamista. Siksi olen päätynyt ratkaisemaan tämän asian sisäpelaajan eduksi eli juoksun tuonut pelaaja saa juoksupisteitä myös harhaheitoilla etenemistään pesänväleistä. Lyöntivuorossa oleva pelaaja sen sijaan ei näistä pisteitä saa.

Joka tapauksessa juoksun syntyminen siis edellyttää yhteensä kahdeksaa suotuisaa sisäpelitapahtumaa. Tämä tarkoittaa sitä, että jokainen juoksu voidaan jakaa kahdeksaan osasuoritukseen tai -tapahtumaan. Jokainen näistä osatapahtumista vastaa yhtä kahdeksasosajuoksua eli siis 0.125 juoksua. Juoksupiste-tilastossa sisäpelaajia hyvitetään pisteillä siltä osin kuin he ovat olleet syntynyttä juoksua rakentamassa. Muutama esimerkki selventää asiaa.

Esimerkki 1

7.6.2021 pelatusta miesten Superpesisottelusta, jossa Seinäjoen Jymy-Jussit kohtasi kotikentällään Koskenkorvan Urheilijat, löytyy ottelupöytäkirjasta[2] Seinäjoen ensimmäinen juoksu kirjattuna seuraavasti:

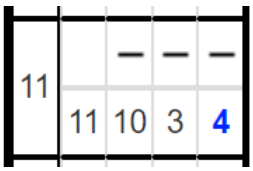

Tämä tulkitaan juoksupisteiden näkökulmasta näin:

- Numerolla 11 lyönyt Ville Viita eteni ykköselle omalla lyönnillään. Hän vastasi siis sekä lyönti- että etenemispuolen suorituksesta. Molemmista suorituksista hänelle $\frac{1}{8} = 0.125$ juoksupistettä.
- Numerolla 10 lyönyt Jukka-Pekka Vainionpää siirsi Ville Viidan kakkospesälle. Vainionpäälle 0.125 juoksupistettä ja samoin Viidalle.
- Numerolla 3 lyönyt Elmeri Lieto siirsi Ville Viidan kolmospesälle. Molemmille pelaajille 0.125 juoksupistettä.
- Lopulta numerolla 4 lyönyt Ville Hotakainen löi Ville Viidan kotipesään. Molemmille pelaajille 0.125 juoksupistettä.

Näin ollen tästä yksittäisestä juoksusta tulee juoksupisteitä

- Ville Viita 0.625
- Jukka-Pekka Vainionpää 0.125
- Elmeri Lieto 0.125
- Ville Hotakainen 0.125

Näistä koostuu siis yhteensä 1 juoksupiste.

---

[2] *http://www.pesiksenmaailma.fi/index.php/component/tilastot/?sarja=1&sarjavaihe=1&kausi=2021&view=ottelu&otteluid=39534&sivu=kotijoukkue*

Esimerkki 2

3.6.2021 pelatussa naisten Superpesisottelussa, jossa Lapuan Virkiä kohtasi kotonaan Kempeleen Kirin, syntyi Lapuan kolmas juoksu ottelupöytäkirjan[3] mukaan näin:

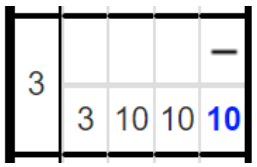

Juoksupistetulkinta kuuluu seuraavasti:

- Numerolla 3 lyönyt Iina Lehtinen eteni ykköselle omalla lyönnillään. Hän vastasi siis sekä lyönti- että etenemispuolen suorituksesta. Molemmista hänelle 0.125 juoksupistettä.
- Numerolla 10 lyönyt Janette Lepistö paukautti läpilyönnin, jolla lyönnillä Iina Lehtinen eteni kakkoselle, kolmoselle ja kotipesään. Tästä Lepistölle 3 juoksuun johtanutta pesänvälisiirtoa ja Lehtiselle 3 pesänvälietenemistä eli molemmille $3 \cdot 0.125 = 0.375$ juoksupistettä.

Näin ollen tästä yksittäisestä juoksusta tulee juoksupisteitä

- Iina Lehtinen 0.625
- Janette Lepistö 0.375

Näistä koostuu siis yhteensä 1 juoksupiste.

Esimerkki 3

Edellä mainitussa tilanteessa Janette Lepistö juoksi lisäksi itse kunnarin, mikä ilmenee samasta ottelupöytäkirjasta riviä alempaa seuraavasti:

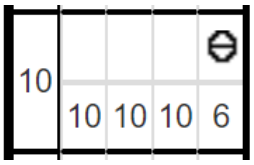

eli numerolla 10 lyönyt Lepistö on omalla lyönnillään edennyt kolmospesälle asti ja on näin ollen tehnyt täysin yksin sen kunnarisuorituksensa sekä lyönti- että etenemispuolella, jolloin hän saa tästä itselleen kokonaisen juoksupisteen.

Esimerkki 4

23.6.2021 kohtasivat miesten Superpesis-ottelussa Seinäjoen Jymy-Jussit ja Hyvinkään Tahko. Ottelupöytäkirjassa[4] on Seinäjoen viides juoksu kirjattu seuraavasti:

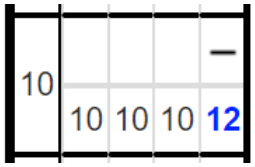

Juoksu on syntynyt siten, että

---

[3] *http://www.pesiksenmaailma.fi/index.php/component/tilastot/?sarja=2&sarjavaihe=1&kausi=2021&view=ottelu&otteluid=41040&sivu=kotijoukkue*

[4] *http://www.pesiksenmaailma.fi/index.php/component/tilastot/?sarja=1&sarjavaihe=1&kausi=2021&view=ottelu&otteluid=39572&sivu=kotijoukkue*

- Numerolla 10 lyönyt Jukka-Pekka Vainionpää on aiemmalla kunnarilyönnillään edennyt kolmospesälle ja jäänyt odottelemaan ns. tuplajuoksun mahdollisuutta. Tästä Vainionpäätä hyvitetään 3 pesänvälisiirrolla ja 3 pesänvälietenemisellä. Yhteensä $6 \cdot 0.125 = 0.750$ juoksupistettä.
- Numerolla 12 lyönyt Miika Anttila onnistui Vainionpään kotiuttamaan. Tästä hyvitetään Anttilaa ja Vainionpäätä kumpaakin 0.125 pisteellä.

Näin ollen tästä tuplajuoksusta tulee juoksupisteitä

- Jukka-Pekka Vainionpää 0.875
- Miika Anttila 0.125

Eli yhteensä Vainionpäällä oli sormensa (tai jalkansa) pelissä peräti seitsemässä tuplajuoksun syntymisen osatapahtumassa kahdeksasta mahdollisesta. Siksi hän nappaa melkein koko potin tästäkin juoksusta.

Esimerkki 5

9.6.2021 pelatussa naisten Superpesis-ottelussa Siilinjärven Pesis vastaan Seinäjoen Maila-Jussit syntyi Seinäjoen kolmas juoksu ottelupöytäkirjan[5] mukaan seuraavasti:

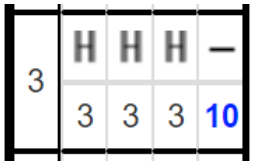

Tämä voidaan lukea seuraavasti:

- Numerolla 3 lyönyt Maiju Mäntylä eteni harhaheittojen turvin aina kolmospesälle asti, josta numerolla 10 lyönyt Aino-Kaisa Mantere löi hänet kotiin.

Tästä juoksusta Mäntylä saa etenemisistään 0.500 juoksupistettä, Mantere saa 0.125 juoksupistettä. Loput 0.375 juoksupistettä sijoitetaan harhaheittojen laariin.

Esimerkki 6

17.8.2021 pelatussa miesten Superpesis-ottelussa Haminan ja Mansen välillä, syntyi Mansen seitsemäs juoksu ottelupöytäkirjan[6] mukaan seuraavasti:

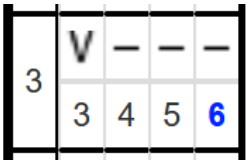

Tämän tulkinta on tämä:

- Numerolla 3 lyönyt Tuomas Jussila on päässyt vapaataipaleella ykköselle. Tästä ei tule juoksupisteitä pelaajille lainkaan, vaan asia kirjataan ulkopelijoukkueen virheenä vapaataipaleiden koriin.
- Numerolla 4 lyönyt Henri Puputti siirsi Jussilan kakkospesälle. Tästä molemmille 0.125 juoksupistettä.
- Numerolla 5 lyönyt Juha Puhtimäki siirsi Jussilan kolmospesälle. Tästä molemmille 0.125 juoksupistettä.
- Numerolla 6 lyönyt Tuomas Tuohisaari kotiutti Jussilan. Tästä molemmille 0.125 juoksupistettä.

---

5 *http://www.pesiksenmaailma.fi/index.php/component/tilastot/?sarja=2&sarjavaihe=1&kausi=2021&view=ottelu&otteluid=41046&sivu=vierasjoukkue*

6 *http://www.pesiksenmaailma.fi/index.php/component/tilastot/?sarja=1&sarjavaihe=1&kausi=2021&view=ottelu&otteluid=39704&sivu=vierasjoukkuee*

Näin ollen tästä juoksusta Jussilalle 0.375 juoksupistettä, Puputille, Puhtimäelle ja Tuohisaarille kullekin 0.125 juoksupistettä. Loput 0.250 juoksupistettä kirjataan harhaheittojen piikkiin.

Tuloksia

Olen käynyt läpi kaikki miesten Superpesiksen runkosarjan otteluiden pöytäkirjat kaudella 2021. Näitä otteluita pelattiin yhteensä 199 kappaletta. Käytin lähteenäni Pesiksen Maailman internet-sivustolta[7] löytyviä ottelupöytäkirjoja. Taulukossa 1 on esitetty runkosarjan pelaajatilastoja seuraavassa järjestyksessä

- Pelaajan nimi
- Pelaajan joukkue
- OTT = pelaajan pelaamien otteluiden määrä
- LYÖDYT = pelaajan lyömät juoksut (tässä mukana ovat sekä kunnarit että ”tavalliset” juoksut)
- TUODUT = pelaajan tuomat juoksut
- KL = pelaajan tekemät kärkilyönnit
- JP = pelaajan tekemät juoksupisteet
- Lyödyt JP = pelaajan tekemät juoksupisteet hänen ollessaan lyöntivuorossa
- Edetyt JP = pelaajan tekemät juoksupisteet hänen ollessaan etenemässä
- JP/OTT = pelaajan juoksupistekeskiarvo pelattua ottelua kohti

Miesten Superpesiksen runkosarjassa kaudella 2021 juoksupistetilaston ylivoimainen voittaja oli Sotkamon Joni Rytkönen. Hän teki runkosarjan aikana lähes 60, tarkalleen 59,500 juoksupistettä. Toisena oli Mansen Tuomas Jussila 49,375 juoksupisteellään ja kolmantena Sotkamon Niko Korhonen, joka sai kokoon 40,125 juoksupistettä.

Juoksupisteet voidaan eritellä lyömällä ja etenemällä tehtyihin juoksuihin. Mailan varressa tuotti kauden aikana eniten juoksuja Vimpelin Perttu Ruuska (24,500 JP). Toiseksi sijoittui Mansen Henri Puputti (23,875 JP) ja kolmantena tässä tilastossa oli Sotkamon Roope Korhonen (23,375 JP). Mainittakoon, että perinteisen lyöjätilaston voittaja, Vimpelin Janne Mäkelä sijoittui tällä mittarilla mitaten ”vasta” sijalle 7 (21,625 JP). Hänen edelleen sijoittuivat edellä mainittujen lisäksi vielä Mansen Tuomas Jussila, Mansen Juha Puhtimäki ja Sotkamon Niko Korhonen.

Etenemällä tehdyt juoksut noudattavat likimain samaa järjestystä kuin perinteinen etenijätilasto, sillä juoksun tuonut pelaajahan etenee kaikki pesävälit itse. Ainoa ero syntyy siinä, että juoksupistetilastossa vapaataipaleilla edettyjä pesävälejä ei lasketa etenijän ansioksi, koska hän voi kyseisen pesävälin edetä ”vapaasti” ilman riskiä palamisesta. Harhaheitolla tapahtuvat etenemiset sen sijaan lasketaan mukaan, sillä harhaheitosta huolimatta etenijä joutuu tekemään töitä päätepesälle selvitäkseen.

Eniten juoksupisteitä etenemällä hankkivat Sotkamon Joni Rytkönen (40,125 JP), Mansen Tuomas Jussila (26,375 JP) ja Hyvinkään Jere Vikström (24,000 JP).

Pelaajien ottelumäärät olivat monesta syystä johtuen varsin erilaiset runkosarjakauden aikana. Siksi on perusteltua tutkia myös erikseen ottelukohtaista juoksupistekeskiarvoa. Tässäkin tilastossa voittaja on Sotkamon Joni Rytkönen (2,125 JP/OTT), kakkosena on Vimpelin Mikko Kanala (1,911 JP/OTT) ja kolmantena Mansen Tuomas Jussila (1,829 JP/OTT).

Voidaan arvioida, että ainoastaan hyvin harvoin pelaaja saavuttaa pitkän kauden aikana juoksupistelukeman, joka ylittää ”maagisen tason” 2 juoksupistettä pelattua ottelua kohti. Kauden 2021 runkosarjassa ainoastaan yksi pelaaja, eli Joni Rytkönen, tämän rajan rikkoi. Neljä pelaajaa ylitti lukeman 1,5 JP/OTT ja kaksikymmentä pelaajaa pääsi lukemaan, joka oli vähintään 1,0 JP/OTT.

[7] *http://www.pesiksenmaailma.fi/*

Taulukko 1. Miesten Superpesiksen kauden 2021 runkosarjan pelaajatilastoja. Suluissa olevat lukemat ovat pelaajan sijaluku kussakin tilastomuodossa. Lista on järjestetty juoksupisteiden (JP) perusteella ja mukana ovat tämän tilaston TOP40-pelaajat. Kunkin tilastomuodon kolme parasta lukemaa on tummennettu.

Nimi	Joukkue	OTT	LYÖDYT	TUODUT	KL	JP	Lyödyt JP	Edetyt JP	JP/OTT
Rytkönen Joni	Sotkamo	28	10 (64)	**81 (1)**	**173 (2)**	**59,500 (1)**	19,375 (12)	**40,125 (1)**	**2,125 (1)**
Jussila Tuomas	Manse	27	23 (36)	**53 (2)**	**170 (3)**	**49,375 (2)**	23,000 (4)	**26,375 (2)**	**1,829 (3)**
Korhonen Niko	Sotkamo	28	13 (57)	37 (10)	**174 (1)**	**40,125 (3)**	21,875 (6)	18,250 (9)	1,433 (6)
Ruuska Perttu	Vimpeli	27	45 (18)	31 (29)	145 (11)	39,875 (4)	**24,500 (1)**	15,375 (28)	1,477 (5)
Puputti Henri	Manse	25	48 (15)	30 (31)	142 (12)	38,875 (5)	**23,875 (2)**	15,000 (30)	1,555 (4)
Vikström Jere	Hyvinkää	27	9 (78)	**49 (3)**	165 (5)	38,625 (6)	14,625 (19)	**24,000 (3)**	1,431 (7)
Anttila Elmeri	Vimpeli	27	18 (46)	35 (14)	152 (7)	38,625 (6)	21,375 (8)	17,250 (14)	1,431 (7)
Myllyniemi Juuso	Manse	24	9 (78)	40 (7)	160 (6)	34,250 (8)	14,375 (21)	19,875 (7)	1,427 (9)
Puhtimäki Juha	Manse	27	61 (8)	23 (43)	139 (14)	34,000 (9)	22,500 (5)	11,500 (43)	1,259 (11)
Huusko Kalle-Tapio	Hyvinkää	27	23 (36)	33 (21)	139 (14)	33,875 (10)	17,500 (14)	16,375 (20)	1,255 (12)
Saukko Matti	Kouvola	25	4 (135)	43 (4)	129 (22)	31,500 (11)	10,625 (41)	20,875 (4)	1,260 (10)
Varonen Samu-Kalle	Kitee	27	26 (30)	32 (26)	123 (33)	30,500 (12)	14,500 (20)	16,000 (25)	1,130 (15)
Heikkala Olli	Vimpeli	25	3 (152)	42 (5)	120 (36)	29,625 (13)	9,125 (52)	20,500 (5)	1,185 (14)
Korhonen Roope	Sotkamo	28	**90 (2)**	10 (92)	141 (13)	28,375 (14)	**23,375 (3)**	5,000 (92)	1,013 (19)
Eskelinen Jesse	Kitee	27	10 (64)	35 (14)	123 (33)	27,875 (15)	10,750 (39)	17,125 (16)	1,032 (17)
Korhonen Juha	Hyvinkää	27	77 (5)	14 (79)	119 (38)	27,625 (16)	20,625 (9)	7,000 (79)	1,023 (18)
Vierimaa Lauri	Kankaanpää	27	6 (109)	41 (6)	170 (3)	27,250 (17)	7,125 (73)	20,125 (6)	1,009 (20)
Kanala Mikko	Vimpeli	14	10 (64)	33 (21)	89 (73)	26,750 (18)	10,250 (44)	16,500 (19)	**1,911 (2)**
Latvala Matti	Kouvola	27	34 (24)	20 (55)	119 (38)	26,375 (19)	16,500 (15)	9,875 (55)	0,977 (24)
Lilja Topias	Manse	27	10 (64)	37 (10)	108 (51)	26,125 (20)	8,500 (58)	17,625 (11)	0,968 (25)
Saukko Jere	Vimpeli	27	6 (109)	40 (7)	71 (103)	26,125 (20)	6,625 (84)	19,500 (8)	0,968 (25)
Mäkelä Janne	Vimpeli	27	**95 (1)**	8 (113)	129 (22)	25,625 (22)	21,625 (7)	4,000 (113)	0,949 (32)
Keski-Petäjä Markus	Kempele	26	0 (224)	31 (29)	109 (50)	25,125 (23)	9,875 (46)	15,250 (29)	0,966 (27)
Hacklin Juho	Kouvola	27	18 (46)	19 (60)	150 (8)	25,000 (24)	15,625 (17)	9,375 (61)	0,926 (36)
Määttä Onni	Kempele	26	2 (176)	35 (14)	147 (10)	25,000 (24)	7,750 (63)	17,250 (14)	0,962 (28)
Korhonen Antti	Kempele	26	25 (31)	22 (47)	124 (30)	25,000 (24)	14,000 (22)	11,000 (47)	0,962 (28)
Hurskainen Topi	Joensuu	28	8 (88)	26 (38)	129 (22)	24,875 (27)	11,875 (34)	13,000 (38)	0,888 (40)
Vainionpää Jukka-Pekka	Seinäjoki	26	82 (4)	9 (104)	125 (27)	24,875 (27)	20,375 (10)	4,500 (104)	0,957 (30)
Rinta-aho Matias	Vimpeli	27	62 (7)	13 (81)	135 (19)	24,750 (29)	18,250 (13)	6,500 (80)	0,917 (37)
Patova Santtu	Hyvinkää	27	27 (29)	21 (53)	102 (58)	24,500 (30)	14,000 (22)	10,500 (52)	0,907 (38)
Isoketo Teemu	Vimpeli	27	10 (64)	36 (12)	139 (14)	24,125 (31)	6,625 (84)	17,500 (12)	0,894 (39)
Piironen Konsta	Joensuu	28	5 (122)	38 (9)	149 (9)	23,875 (32)	5,625 (97)	18,250 (9)	0,853 (45)
Kettunen Aku	Koskenkorva	27	3 (152)	33 (21)	136 (18)	23,875 (32)	7,750 (63)	16,125 (23)	0,884 (41)
Vartama Patrik	Hyvinkää	27	9 (78)	33 (21)	103 (55)	23,875 (32)	7,625 (66)	16,250 (22)	0,884 (41)
Tirkkonen Samuel	Joensuu	28	2 (176)	34 (20)	119 (38)	23,750 (35)	7,625 (66)	16,125 (23)	0,848 (47)
Purmonen Elmeri	Kitee	25	3 (152)	36 (12)	135 (19)	23,625 (36)	6,250 (90)	17,375 (13)	0,945 (34)
Niemi Juha	Manse	27	**89 (3)**	6 (130)	120 (36)	23,000 (37)	20,000 (11)	3,000 (130)	0,852 (46)
Nurmio Teemu	Hyvinkää	27	2 (176)	35 (14)	124 (30)	22,750 (38)	5,625 (97)	17,125 (16)	0,843 (49)
Laakso Toni	Sotkamo	26	23 (36)	18 (63)	95 (62)	22,000 (39)	13,250 (25)	8,750 (63)	0,846 (48)
Pekkinen Hannes	Kitee	22	20 (41)	19 (60)	110 (46)	21,875 (40)	12,375 (31)	9,500 (60)	0,994 (21)

Lyöjätilastossa menestyvät pelaajat eivät juoksupistetilastossa yleensä kovin korkealle nouse. Eniten lyötyjä juoksuja (eli 95 kpl) lyönyt Vimpelin Janne Mäkelä sijoittui juoksupistetilastossa vasta sijalle 22. Lyöjätilaston kakkosnimi Sotkamon Roope Korhonen (90 lyötyä juoksua) oli sijalla 14 ja kolmostilalla ollut Mansen Juha Niemi (89 juoksua) oli juoksupistetilastossa sijalla 37. Juoksun lyöjillä on loppujen lopuksi pääsääntöisesti varsin pieni osuus juoksun tekemisessä. Se, että lyö pelaajan kolmoselta kotiin, on toki arvokas teko ja vaatii suurta taitoa, mutta juoksun syntyminen on vaatinut jo sitä ennen monen pelaajan yhteistyötä ja tämä uusi juoksupistetilasto pyrkiikin nostamaan tätä osuutta perinteistä näkyvämpään rooliin.

Kärkilyöntitilaston kolmen kärki on sama, tosin eri järjestyksessä, kuin juoksupistetilaston kärki. Tämä luultavasti on enemmänkin sattumaa kuin pääsääntö. Tilastot kumminkin mittaavat eri asioita. Kärkilyöntipisteitä saa mistä tahansa kärjen etenemiseen johtaneesta lyöntisuorituksesta, siis myös sellaisista, jotka eivät myöhemmin johda joukkueen juoksutilin kasvamiseen. Juoksupisteitä sen sijaan saa ainoastaan juoksuun johtavista sisäpelisuorituksista, sekä lyönti- että etenemispuolella.

Tutkin vielä erikseen kunkin joukkueen pelaajiston ja taulukossa 2 on esitetty suhteellisesti joukkueidensa juoksuista kauden aikana suurimman vastuun kantaneiden pelaajien lista. Sotkamon Joni Rytkönen oli tässäkin selkeä ykkönen. Voiko mitään johtopäätöksiä vetää siitä, että lopulliset mitalijoukkueet Manse, Kouvola ja Vimpeli eivät olleet lähellekään näin voimakkaasti yhden pelaajan varassa sisäpelissään?

Taulukko 2. Miesten Superpesisjoukkueiden ”juoksupisterohmut” kaudella 2021.

Nimi	Joukkue	JP-%
Rytkönen Joni	Sotkamo	21,6 %
Vierimaa Lauri	Kankaanpää	19,3 %
Vikström Jere	Hyvinkää	18,3 %
Keski-Petäjä Markus	Kempele	16,5 %
Jussila Tuomas	Manse	16,3 %
Varonen Samu-Kalle	Kitee	15,6 %
Heikkilä Henri	Hamina	15,2 %
Piispanen Severi	Pattijoki	14,8 %
Saukko Matti	Kouvola	14,8 %
Lantiainen Ville	Siilinjärvi	14,7 %
Keinänen Juho	Imatra	14,6 %
Kettunen Aku	Koskenkorva	14,4 %
Vainionpää Jukka-Pekka	Seinäjoki	14,4 %
Ruuska Perttu	Vimpeli	12,7 %
Hurskainen Topi	Joensuu	12,2 %

Tutkin tätä asiaa vielä hieman tarkemmin. Taulukossa 3 on esitetty kunkin joukkueen osalta se, kuinka suuren osuuden joukkueen juoksupisteistä keräsivät 3, 6 ja 9 eniten juoksupisteitä kerännyttä pelaajaa.

Taulukko 3. Miesten Superpesisjoukkueiden pelaajien juoksupisteosuus kolmen, kuuden ja yhdeksän eniten juoksupisteitä keränneen pelaajan osalta kaudella 2021. Suluissa oleva lukema kertoo sijoituksen joukkueiden välisessä vertailussa.

Joukkue	TOP 3	TOP 6	TOP 9
Hamina	40,1 % (9)	70,3 % (6)	88,3 % (2)
Hyvinkää	47,5 % (2)	81,2 % (1)	91,5 % (1)
Imatra	40,6 % (7)	68,0 % (9)	86,8 % (7)
Joensuu	35,5 % (13)	65,7 % (12)	85,8 % (8)
Kankaanpää	44,8 % (4)	73,0 % (2)	87,9 % (4)
Kempele	49,4 % (1)	71,6 % (5)	85,6 % (9)
Kitee	42,1 % (6)	71,9 % (4)	87,9 % (3)
Koskenkorva	35,3 % (14)	60,4 % (14)	79,5 % (15)
Kouvola	38,9 % (11)	66,5 % (11)	84,0 % (10)
Manse	40,4 % (8)	67,9 % (10)	83,8 % (12)
Pattijoki	37,9 % (12)	65,4 % (13)	81,0 % (13)
Seinäjoki	39,2 % (10)	72,2 % (3)	87,6 % (5)
Siilinjärvi	42,9 % (5)	69,0 % (8)	83,9 % (11)
Sotkamo	46,4 % (3)	69,9 % (7)	87,5 % (6)
Vimpeli	34,5 % (15)	59,6 % (15)	80,8 % (14)

Kauden 2021 lopullisissa sijoituksissa neljän parhaan joukkueen sijoitukset (15 joukkueen sarjassa) näissä TOP3 – TOP 6 – TOP 9-tilastoissa olivat

- Manse 8. – 10. – 12.
- Kouvola 11. – 11. – 10.
- Vimpeli 15. – 15. – 14.
- Sotkamo 3. – 7. – 6.

Eli voidaan havaita, että neljän kärkijoukkueen osalta Sotkamo poikkesi selkeästi mitalin saavuttaneista joukkueista. Mitalijoukkueissa (Manse, Kouvola ja Vimpeli) sisäpelivastuuta (juoksupisteiden valossa) jaettiin varsin tasaisesti

pelaajiston kesken. Tämä näkyy siinä, että suhteellinen juoksupistekertymä TOP3-, TOP6- ja TOP9-listoilla oli näillä joukkueilla sarjan keskitasoa pienempi. Sotkamolla tämä juoksupistekertymä sen sijaan oli kaikissa näissä listoissa sarjan keskitasoa suurempi. Onko tämä jonkinlainen viittaus siihen, että pesäpallo on menossa suuntaan, jossa menestyminen edellyttää entistä enemmän koko joukkueella pelaamista? Tätä moni tuntuu kaipaavan takaisin ”vanhoista hyvistä ajoista”.

Pohdintaa

Tämä oli uuden sisäpelitilaston ensiesittely. Nähdäkseni tämä juoksupistetilasto mittaa aiempia, ”perinteisiä” sisäpelitilastoja huomattavasti kattavammin sitä, kuinka yksittäiset pelaajat kykenevät tuottamaan joukkueilleen juoksuja. Se huomioi pelaajan vaikutusta juoksujen syntymiseen niin etenemis-, vaihtolyönti- kuin kotiutusosaamisen osalta. Tämä on mielestäni erittäin arvokas lisä aiempien tilastojen joukkoon.

Juoksupistetilasto on siitä kätevä, että se on mahdollista laskea takautuvasti aikaisempienkin kausien osalta. Itse tein sen manuaalisesti yhden kauden osalta ja kulutin siihen kohtuuttomasti aikaa, mutta katsoin tärkeäksi saada viimeinkin laajempaan julkisuuteen tämä pitkään hautomani asia. Nykytekniikalla tuskin vaatii kovin suurta koodaamistaitoa, jotta sähköisistä pöytäkirjoista voidaan varsin pienellä vaivalla selvittää jo vuosikymmenienkin takaisten sarjakausien juoksupistetilastoja. Varsin mielenkiintoista olisi nähdä, ketkä pelaajat tässä tilastossa ovat jyllänneet eri kausilla vaikkapa 10, 20 tai 30 vuotta sitten? Kenellä on suurin juoksupistekertymä uransa aikana? Ketkä ovat TOP10:ssä? Paljon kiinnostavia kysymyksenasetteluja.

Eräs pohtimisen paikka on se, tulisiko eri pesävälejä painottaa eri tavoin tässä juoksupistetilastossa? Entä, tulisiko huomioida se, tapahtuvatko etenemiset ja vaihtolyönnit kärkenä vai kärjen takana? Olen näitä asioita miettinyt ja testaillutkin, mutta toistaiseksi jättänyt tämän kysymyksen avoimeksi. Olennaista tässä tilastomuodossa mielestäni on kuitenkin se, että joka ainoa syntynyt juoksu palotaan osasuorituksiksi niin, että niiden osasuoritusten summaksi muodostuu aina tasan 1 juoksu. Silloin on mahdollista arvioida sitä, mitä tällä tilastomuodolla haetaankin, eli vastausta kysymykseen, ketkä niitä juoksuja kauden aikana oikeasti tekevät ja kuinka paljon niitä kukin kykenee tuottamaan? Tähän kysymykseen vanhat sisäpelitilastot eivät ole mielestäni kyenneet vastaamaan alkuunkaan todellisuutta vastaavalla tavalla. Ne ovat korostaneet vain pientä yksittäistä sisäpelitapahtumaa ja ummistaneet silmänsä monelta muulta suoritukselta, jotka ovat olleet vaikuttamassa juoksun syntymiseen yleensä varsin merkittävällä tavalla.

Tässä tutkimuksessa ei valitettavasti ole mukana naisten Superpesiksen eikä alemman sarjatason pelaajatilastoja. Olen näitä tilastoja toki laskenut joidenkin naisten Superpesis-joukkueiden, erään miesten Ykköspesisjoukkueen ja naisten Suomensarjajoukkueen osalta, mutta nämä ovat toistaiseksi sen verran pieniä otoksia kokonaisuudesta, ettei niitä kannata juuri julkaista. Mikäli aihe kiinnostaa, palaan niihin mahdollisessa myöhemmässä artikkelissa.

Otan mielelläni vastaan aiheeseen liittyviä palautetta ja kommentteja sähköpostiosoitteessa juhani.paananen@seamk.fi

Juhani Paananen
lehtori, matematiikka
SeAMK Tekniikka